

95/2013 ΣΤΕ (ΟΛΟΜ)

(Α΄ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΝΟΜΟΣ, ΔΔΙΚΗ 2013/488, ΝΟΒ 2013/471, ΑΡΜ 2013/569) Δικαστικοί υπάλληλοι και μηνιαία παροχή των 176 ευρώ. Πότε επιτρέπεται η χορήγηση μισθού ή επιδομάτων. Η Διοίκηση δεν είχε υποχρέωση, αλλά διακριτική ευχέρεια να εκδώσει ΚΥΑ, με τις οποίες να επεκτείνει τις ευνοϊκές μισθολογικές ρυθμίσεις που προβλέπονται από υπουργικές αποφάσεις, εκδιδόμενες δυνάμει συλλογικών συμφωνιών, και στο λοιπό προσωπικό του Δημοσίου που δεν συμμετείχε στη σύναψη τέτοιων συμφωνιών. Δεν είναι παράνομη η παράλειψη της Διοικήσεως να επεκτείνει τη χορήγηση της ένδικης παροχής και σε υπαλλήλους, που ελάμβαναν άλλου είδους πρόσθετη μισθολογική παροχή, ίση ή ανώτερη με τα 176 ευρώ. Δεν συνέτρεχε η νόμιμη προϋπόθεση για τη χορήγηση της παροχής αυτής και στους αναιρεσιβλήτους, δικαστικούς υπαλλήλους, εφόσον ελάμβαναν πρόσθετες μισθολογικές παροχές, που υπερέβαιναν τα 176 ευρώ, και δεν παραβιάστηκε η αρχή της ισότητας. Εσφαλμένη αντίθετη κρίση της προσβαλλόμενης απόφασης. Δεν συντρέχει περίπτωση παραπομπής της υποθέσεως στο ΑΕΔ. Εφόσον με απόφαση του ΣτΕ κρίθηκε οριστικά ότι η κρινόμενη αίτηση ασκείται παραδεκτά, λόγω ευρύτερων δημοσιονομικών επιπτώσεων, οι ισχυρισμοί των αναιρεσιβλήτων που αμφισβητούν το παραδεκτό λόγω του ποσού της διαφοράς, είναι απορριπτέοι ως αλυσιτελείς. Δεκτές η αναίρεση και η έφεση, απορρίπτεται η αγωγή (αναιρεί την υπ΄ αριθμ. 1342/2009 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης). Η αίτηση παραπέμφθηκε στην Ολομέλεια του ΣτΕ με την υπ΄ αριθμ. 792/2012 απόφαση του ΣΤ΄ Τμήματος. (Παρατηρήσεις Α.Τσιρώνας ΔΔΙΚΗ 2013/491, Α. Καϊδατζή ΑΡΜ 2013/572 και σημείωση Α. Αργυρού ΝοΒ 2013/477).

Αριθμός 95/2013

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 8 Ιουνίου 2012, με την εξής σύνθεση: Κ. Μενουδάκος, Αντιπρόεδρος, Προεδρεύων, σε αναπλήρωση του Προέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας, που είχε κώλυμα, Αθ. Ράντος, Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας, Χρ. Ράμμος, Δ. Μαρινάκης, Μ. Βηλαράς, Αικ. Χριστοφορίδου, Π. Ευστρατίου, Μ. Γκορτζολίδου, Γ. Τσιμέκας, Π. Καρλή, Σπ. Χρυσικοπούλου, Ηρ. Τσακόπουλος, Μ. Σταματελάτου, Μ. Παπαδοπούλου, Β. Αραβαντινός, Δ. Κυριλλόπουλος, Α. Καλογεροπούλου, Εμμ. Κουσιουρής, Β. Ραφτοπούλου, Κ. Κουσούλης, Κ. Φιλοπούλου, Θ. Αραβάνης, Κ. Πισπιρίγκος, Αντ. Χλαμπέα, Δ. Μακρής, Μ. Πικραμένος, Β. Σαρρή, Σύμβουλοι, Ηλ. Μάζος, Μ.-Α. Τσακάλη, Ι. Μιχαλακόπουλος, Πάρεδροι. Από τους ανωτέρω οι Σύμβουλοι Μ. Παπαδοπούλου και Δ. Μακρής καθώς και η Πάρεδρος Μ.-Α. Τσακάλη μετέχουν ως αναπληρωματικά μέλη, σύμφωνα με το άρθρο 26 παρ. 2 του ν. 3719/2008. Γραμματέας η Μ. Παπασαράντη.

Για να δικάσει την από 1 Δεκεμβρίου 2009 αίτηση:

του Ελληνικού Δημοσίου, το οποίο παρέστη με την Βασιλική Πανταζή, Νομικό Σύμβουλο του Κράτους,

κατά των : 1) έως και 25) κατοίκων Θεσσαλονίκης, οι οποίοι παρέστησαν με τους δικηγόρους : α) Λάμπρο Γεωργακόπουλο (Α.Μ. 25632) και β) Γρηγόριο Κοσσυβάκη (Α.Μ. 7482), που τους διόρισαν με πληρεξούσια.

Η πιο πάνω αίτηση παραπέμφθηκε στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου, κατόπιν της υπ' αριθμ. 792/2012 αποφάσεως του ΣΤ' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, προκειμένου να επιλύσει η Ολομέλεια το ζήτημα που αναφέρεται στην απόφαση.

Με την αίτηση αυτή το Ελληνικό Δημόσιο επιδιώκει να αναιρεθεί η υπ' αριθμ. 1342/2009 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της παραπεμπτικής αποφάσεως, η οποία επέχει θέση εισηγήσεως, από τον εισηγητή, Σύμβουλο Π. Ευστρατίου.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον αντιπρόσωπο του Ελληνικού Δημοσίου, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους αναιρέσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση και τους πληρεξουσίου των αναιρεσιβλήτων, οι οποίοι ζήτησαν την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου
και

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε κατά το Νόμο

1. **Επειδή**, λόγω κωλύματος, κατά την έννοια του άρθρου 26 του ν. 3719/2008 (ΦΕΚ Α' 214, βλ. Πρακτικό Διασκεύσεως της Ολομελείας του Δικαστηρίου 248/2009. Σ.τ.Ε. Ολομ. 3500/2009, 169/2010), του Παρέδρου Ηλία Μάζου, τακτικού μέλους της συνθέσεως που εκδίκασε την κρινόμενη υπόθεση, λαμβάνει μέρος αντ' αυτού στην διάσκεψη ως τακτικό μέλος η Πάρεδρος Μαρίνα Τσακάλη, αναπληρωματικό μέχρι τώρα μέλος της συνθέσεως.
2. **Επειδή**, με την κρινόμενη αίτηση, για την άσκηση της οποίας δεν απαιτείται, κατά νόμον, η καταβολή παραβόλου, ζητείται η αναίρεση της υπ' αριθ. 1342/2007 αποφάσεως του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης, κατά το μέρος που με αυτήν απερρίφθη η έφεση του αναιρεσειόντος Δημοσίου κατά της υπ' αριθ. 2796/2007 αποφάσεως του Διοικητικού Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης και υποχρεώθηκε το Δημόσιο να καταβάλει σε καθέναν από τους αναιρεσιβλήτους, νομιμοτόκως, το ποσό των 4.294,40 ευρώ, που αντιστοιχεί στην μηνιαία παροχή του άρθρου 14 παρ. 2 του ν. 3016/2002, για το χρονικό διάστημα από 20.12.2003 έως 31.12.2005.
3. **Επειδή**, η υπόθεση εισάγεται στην Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας κατόπιν της υπ' αριθ. 792/2012 αποφάσεως του ΣΤ' Τμήματος του Δικαστηρίου. Με την απόφαση αυτή έγινε δεκτό κατ' αρχάς ότι η κρινόμενη αίτηση, ασκηθείσα στις 3.12.2009, δηλαδή μετά την έναρξη της ισχύος του ν. 3772/2009 (Α' 112), εμπίπτει στις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 35 του νόμου αυτού, με την οποία αντικαταστάθηκαν τα τρία πρώτα εδάφια της παρ. 3 του άρθρου 53 του π.δ/τος 18/1989 (Α' 8) και αφενός μεν θεσπίσθηκε ως πάγια ρύθμιση ο κανόνας του απαραδέκτου της αιτήσεως αναιρέσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, εφόσον το ποσό της διαφοράς που άγεται ενώπιόν του είναι κατώτερο των 40.000 ευρώ, αφετέρου δε προβλέφθηκε ότι, κατ' εξαίρεση, ασκείται παραδεκτώς αίτηση αναιρέσεως με αντικείμενο κατώτερο από το εν λόγω ποσό, όταν προβάλλεται συγκεκριμένα, με το εισαγωγικό δικόγραφο αυτής, ότι η επίλυση της διαφοράς έχει για τον αναιρεσειόντα ευρύτερες οικονομικές ή δημοσιονομικές επιπτώσεις που δικαιολογούν την άσκηση της αιτήσεως ή ότι με αυτήν τίθεται σπουδαίο νομικό ζήτημα ή υφίσταται αντίθεση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως προς τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ή

άλλου ανωτάτου δικαστηρίου ή προς άλλες αποφάσεις διοικητικών δικαστηρίων. Περαιτέρω, με την προαναφερθείσα απόφαση του ΣΤ΄ Τμήματος κρίθηκε ότι η κρινόμενη αίτηση ασκείται παραδεκτώς από την ανωτέρω άποψη ενόψει του ισχυρισμού τον οποίο προέβαλε το Δημόσιο με το εισαγωγικό δικόγραφο αυτής ότι η επίλυση της διαφοράς έχει γι' αυτό ευρύτερες δημοσιονομικές επιπτώσεις, οι οποίες προσδιορίζονται στο ίδιο δικόγραφο, κατ' επίκληση του υπ' αριθ. πρωτ. 4704/9850/20.1.2009 εγγράφου, το οποίο υπογράφεται από Νομικό Σύμβουλο του Κράτους, με εντολή του Προέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και έχει ενσωματωθεί στο κατατεθέν στη Γραμματεία του εκδόντος την προσβαλλομένη απόφαση Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης δικόγραφο της κρινόμενης αιτήσεως. Με την ανωτέρω δε απόφαση κρίθηκε οριστικώς ότι η κρινόμενη αίτηση ασκείται παραδεκτώς και παραπέμφθηκε στην Ολομέλεια προς επίλυση το ζήτημα αν, κατ' εφαρμογή της αρχής της ισότητας, επιτρέπεται η επέκταση της χορηγήσεως της προβλεπομένης από το άρθρο 14 του ν. 3016/2002 παροχής και σε κατηγορίες υπαλλήλων, για τους οποίους δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του εν λόγω άρθρου.

4. **Επειδή**, εφόσον, όπως ανωτέρω εκτέθηκε, με την προαναφερθείσα υπ' αριθ. 792/2012 απόφαση του ΣΤ΄ Τμήματος κρίθηκε οριστικώς ότι η κρινόμενη αίτηση ασκείται παραδεκτώς, όλοι οι ισχυρισμοί, τους οποίους προβάλλουν οι αναιρεσίβλητοι με το από 20.6.2012 υπόμνημά τους και με τους οποίους αμφισβητούν το παραδεκτό της κρινόμενης αιτήσεως λόγω του ύψους του ποσού της διαφοράς, είναι απορριπτέοι ως αλυσιτελείς, διότι πλήσσουν την ανωτέρω οριστική κρίση της αποφάσεως του Τμήματος, ως προς την οποία η υπόθεση δεν εισάγεται στην Ολομέλεια.
5. **Επειδή**, το άρθρο 80 παρ. 1 του Συντάγματος ορίζει ότι «Μισθός, σύνταξη, χορηγία ή αμοιβή ούτε εγγράφεται στον προϋπολογισμό του Κράτους ούτε παρέχεται χωρίς οργανικό ή άλλο ειδικό νόμο». Κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, χορήγηση μισθού ή άλλης αμοιβής, όπως είναι τα κάθε φύσεως επιδόματα, εφόσον βαρύνουν τον προϋπολογισμό του Κράτους, επιτρέπεται μόνον αν προβλέπεται από διατάξεις τυπικού νόμου ή κανονιστικής πράξεως της Διοικήσεως, εκδιδόμενης βάσει νομοθετικής εξουσιοδότησεως, με την οποία πρέπει να καθορίζονται συγκεκριμένα κριτήρια και προϋποθέσεις για την άσκηση της κανονιστικής εξουσίας της Διοικήσεως.
6. **Επειδή**, με τις διατάξεις του κεφαλαίου Α΄ του ν. 2738/1999 (ΦΕΚ Α΄ 180) εισήχθη ο θεσμός των συλλογικών διαπραγματεύσεων για τη σύναψη συλλογικών συμβάσεων εργασίας για τους έμμισθους πολιτικούς υπαλλήλους με σχέση δημοσίου δικαίου, μεταξύ των οποίων και οι δικαστικοί υπάλληλοι. Σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 1 του ανωτέρω νόμου η συλλογική σύμβαση εργασίας ρυθμίζει τους όρους και τις συνθήκες απασχολήσεως των υπαλλήλων για τα θέματα που προβλέπονται στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου, μεταξύ των οποίων δεν περιλαμβάνονται και θέματα μισθών. Στο άρθρο 13 του ίδιου νόμου, με τίτλο «Συλλογικές συμφωνίες», προβλέπονται, στις παραγράφους 1 και 2, τα ακόλουθα:

«1. Συλλογική διαπραγμάτευση για ρύθμιση ζητημάτων των όρων και συνθηκών απασχολήσεως των υπαλλήλων, που δεν ρυθμίζονται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 3 του παρόντος λόγω συνταγματικών περιορισμών (όπως ιδίως είναι ζητήματα μισθών, συντάξεων, σύστασης οργανικών θέσεων, προσόντων, τρόπου διορισμού, κ.λπ.), μπορεί να καταλήγει σε συλλογική συμφωνία. 2. Η συμφωνία αυτή δεν αποτελεί συλλογική σύμβαση εργασίας, συνεπάγεται όμως για το Δημόσιο ή ν.π.δ.δ. ή ο.τ.α. α) είτε την έκδοση κανονιστικών πράξεων, εφόσον τα θέματα της συμφωνίας μπορεί να ρυθμιστούν κανονιστικώς βάσει υπάρχουσας σχετικής εξουσιοδότησης νόμου, β) είτε την προώθηση σχετικής νομοθετικής ρύθμισης των θεμάτων της συμφωνίας. Αντικείμενο του περιεχομένου της συμφωνίας μπορεί να αποτελεί και ο χρόνος υλοποίησης της δέσμευσης για έκδοση κανονιστικών πράξεων ή προώθησης νομοθετικών ρυθμίσεων, κατά περίπτωση».

Ακολούθως, με το άρθρο 14, το οποίο έχει ως τίτλο «Υλοποίηση συλλογικών συμφωνιών», του ν. 3016/2002 (ΦΕΚ Α' 110) ορίστηκαν τα εξής:

«1. Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού ρυθμίζονται τα θέματα των συλλογικών συμφωνιών που συνάπτονται κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 13 του Ν. 2738/1999 (ΦΕΚ 180 Α') και αφορούν θέματα μισθών και αμοιβών, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που υπεγράφησαν το 2001. 2. Με όμοιες αποφάσεις οι ρυθμίσεις της προηγούμενης παραγράφου είναι δυνατόν να επεκτείνονται, εν όλω ή εν μέρει, και στο λοιπό προσωπικό του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) και λοιπών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), που δεν συμμετείχε στη σύναψη των συλλογικών συμφωνιών του άρθρου 13 του Ν. 2728/1999 και μέχρι του ποσού των εκατόν εβδομήντα έξι (176) ευρώ. 3. Αν καταβάλλονται οποιουδήποτε είδους πρόσθετες μισθολογικές παροχές, που υπολείπονται του ποσού των εκατόν εβδομήντα έξι (176) ευρώ, επιτρέπεται να χορηγείται μόνο η διαφορά μέχρι του ποσού αυτού. Οι ρυθμίσεις αυτές όσον αφορά το προσωπικό των Ο.Τ.Α. και το προσωπικό των λοιπών Ν.Π.Δ.Δ. περιορίζονται στις υφιστάμενες από τον προϋπολογισμό τους δυνατότητες. 4. Με τις προβλεπόμενες από τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου αυτού κοινές υπουργικές αποφάσεις καθορίζονται ειδικότερα : α) Οι δικαιούχοι των παροχών και το ύψος τους, λαμβάνοντας υπόψη για τη χορήγηση ή μη των παροχών αυτών το συνολικό ποσό των καταβαλλόμενων μηνιαίων αποδοχών και λοιπών παροχών, επιδομάτων και αποζημιώσεων από οποιαδήποτε πηγή. β) Οι όροι, οι προϋποθέσεις και οι περιορισμοί για τη χορήγηση των ανωτέρω παροχών, η διαδικασία και ο χρόνος καταβολής, καθώς και ο τρόπος αντιμετώπισης της σχετικής δαπάνης. γ) ... 5. 6. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού ισχύουν από 1.1.2002».

Με το άρθρο 28 παρ. 4 του ν. 3205/2003 (ΦΕΚ Α' 297) καταργήθηκε από την έναρξη της ισχύος του, δηλαδή από 1.1.2004, σύμφωνα με το άρθρο 56 αυτού, μεταξύ άλλων, «το άρθρο 14 του ν. 3016/2002 (ΦΕΚ 110 Α') και όλες οι κοινές υπουργικές αποφάσεις που εκδόθηκαν κατ' εξουσιοδότησή του». Ορίστηκε δε με το άρθρο 24 παρ. 3 του ίδιου ν. 3205/2003 ότι τα θέματα που ρυθμίζονται με τον νόμο αυτό δεν αποτελούν αντικείμενο συλλογικών διαπραγματεύσεων και ότι η χορήγηση οποιωνδήποτε άλλων παροχών ή αποζημιώσεων εν γένει, πέραν των προβλεπόμενων στο νόμο αυτόν, επιτρέπεται μόνο με τροποποίηση των διατάξεών του. Περαιτέρω, με την παρ. 2 του ίδιου ως άνω άρθρου 24 ορίστηκε ότι

«... ποσά που καταβάλλονται μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, σύμφωνα με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, που εκδόθηκαν κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 14 του Ν. 3016/2004 ως ειδική παροχή ... διατηρούνται ως προσωπική διαφορά μειούμενη από οποιαδήποτε μελλοντική χορήγηση νέου επιδόματος, παροχής ή αποζημίωσης ή από αύξηση του κινήτρου απόδοσης του άρθρου 12 του παρόντος νόμου. Οι ανωτέρω κοινές υπουργικές αποφάσεις καταργούνται από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου. ... Μετά την 31.12.2003, δεν καταβάλλεται σωρευτικά η ως άνω προσωπική διαφορά μαζί με οποιαδήποτε πρόσθετη μισθολογική παροχή που συμψηφίζοταν με αυτή σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 14 του Ν. 3016/2002 και τις κατ' εξουσιοδότηση αυτού εκδοθείσες κοινές υπουργικές αποφάσεις. ...».

7. Επειδή, κατά την έννοια της διατάξεως της παραγράφου 2 του ήδη καταργηθέντος άρθρου 14 του ν. 3016/2002, οι Υπουργοί Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και ο κατά περίπτωση αρμόδιος Υπουργός δεν είχαν υποχρέωση, αλλά απλώς διακριτική ευχέρεια να εκδώσουν, μετά από εκτίμηση της δημοσιονομικής κατάστασης της χώρας, κοινές αποφάσεις, με τις οποίες να επεκτείνουν, «εν όλω ή εν μέρει», τις ευνοϊκές μισθολογικές ρυθμίσεις που προβλέπονται από υπουργικές αποφάσεις, εκδιδόμενες δυνάμει συλλογικών συμφωνιών κατά την παράγραφο 1, και στο λοιπό προσωπικό του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, που δεν συμμετείχαν στη σύναψη των συλλογικών συμφωνιών. Σε περίπτωση δε επεκτάσεως των ευνοϊκών αυτών μισθολογικών ρυθμίσεων, οι ανωτέρω

Υπουργοί είχαν περαιτέρω διακριτική ευχέρεια, κατ' εκτίμηση ομοίως της δημοσιονομικής καταστάσεως της χώρας, να καθορίσουν το ύψος της πρόσθετης μισθολογικής παροχής, η οποία πάντως δεν μπορούσε να υπερβαίνει το ποσό των εκατόν εβδομήντα έξι ευρώ. Εξάλλου, προϋπόθεση για την χορήγηση πρόσθετης μισθολογικής παροχής κατ' εφαρμογήν της ανωτέρω διατάξεως ήταν, εν όψει των οριζομένων στην παρ. 3 του ίδιου ως άνω άρθρου 14, καθώς και του σκοπού της ρυθμίσεως, που συνίστατο, κατά τα αναφερόμενα στην σχετική εισηγητική έκθεση, στην ενίσχυση των χαμηλομίσθων υπαλλήλων, να μη λαμβάνει ο υπάλληλος οποιουδήποτε είδους άλλη πρόσθετη μισθολογική παροχή, ίση ή ανώτερη με το ανωτέρω ποσό. Σε περίπτωση δε υπαλλήλων που ελάμβαναν άλλη πρόσθετη μισθολογική παροχή, μικρότερη από το ποσό αυτό, ήταν επιτρεπτό να χορηγηθεί, με τις ανωτέρω κοινές υπουργικές αποφάσεις, μόνον η διαφορά έως το εν λόγω ποσό. Ενόψει των ανωτέρω, δεν συνιστά παραβίαση των προαναφερθεισών διατάξεων η παράλειψη της Διοικήσεως να ασκήσει την προβλεπόμενη από τις διατάξεις αυτές κανονιστική αρμοδιότητα με την έκδοση υπουργικής απόφασεως για επέκταση της χορηγήσεως της ένδικης παροχής και, πάντως, δεν ήταν επιτρεπτή η χορήγησή της σε υπαλλήλους, οι οποίοι ελάμβαναν οποιουδήποτε είδους άλλη πρόσθετη μισθολογική παροχή, ίση ή ανώτερη με το ποσό των εκατόν εβδομήντα έξι ευρώ.

8. **Επειδή**, στην προκειμένη περίπτωση, οι ήδη αναιρεσίβλητοι, μόνιμοι δικαστικοί υπάλληλοι, αμειβόμενοι κατά τις διατάξεις των ν. 2470/1997 και 3205/2003, με την από 20.12.2005 αγωγή τους ζήτησαν να υποχρεωθεί το Δημόσιο να τους καταβάλει την μηνιαία πρόσθετη παροχή του άρθρου 14 του ν. 3016/2002, για το χρονικό διάστημα από 1.1.2003 έως 31.12.2005, ισχυριζόμενοι ότι, κατά παράβαση της αρχής της ισότητας, δεν τους έχει καταβληθεί, δεδομένου ότι αυτή έχει προσλάβει, κατ' αυτούς, τον χαρακτήρα γενικής μισθολογικής προσαυξήσεως των αποδοχών των υπαλλήλων, οι οποίοι αμείβονται με βάση το ενιαίο μισθολόγιο. Με την πρωτόδικη απόφαση η αγωγή έγινε εν μέρει δεκτή και υποχρεώθηκε το Δημόσιο να καταβάλει σε καθένα από τους αναιρεσιβλήτους, για το ανωτέρω χρονικό διάστημα, το ποσό των 6.336 ευρώ, νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής, με την αιτιολογία ότι η εξαίρεση των αναιρεσιβλήτων από την χορήγηση της ένδικης παροχής, η οποία αποτελεί γενική προσαύξηση του μισθού όλων των υπαλλήλων, παραβιάζει την συνταγματική αρχή της ισότητας. Κατά της πρωτόδικης αποφάσεως το Δημόσιο άσκησε έφεση, με την οποία προέβαλε ότι η κρίση του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου είναι εσφαλμένη, ισχυριζόμενο ότι από τις διατάξεις του άρθρου 14 του ν. 3016/2002 συνάγεται ότι η επέκταση της χορηγήσεως της επίμαχης παροχής και σε άλλες κατηγορίες υπαλλήλων, που δεν συμμετείχαν στη σύναψη των συλλογικών συμφωνιών του άρθρου 13 του ν. 2738/1999, δεν είναι υποχρεωτική, αλλά δυνατική, απαιτείται δε προς τούτο η έκδοση κανονιστικής πράξεως των συναρμοδίων υπουργών. Εξάλλου, κατά το Δημόσιο, ρητώς στην παρ. 3 του άρθρου 14 του ν. 3016/2002 ορίζεται ότι, αν σε υπαλλήλους καταβάλλονται οποιουδήποτε είδους πρόσθετες μισθολογικές παροχές κατώτερες των 176 ευρώ, επιτρέπεται να χορηγηθεί μόνον η διαφορά μέχρι του ποσού αυτού, σε όλους δε τους δικαστικούς υπαλλήλους καταβάλλονται μηνιαίως πρόσθετες μισθολογικές παροχές, έναντι της συνήθους απασχολήσεώς τους εντός του νομίμου ωραρίου της εργασίας τους, οι οποίες υπερβαίνουν το ποσό των 176 ευρώ μηνιαίως, και, συγκεκριμένα, καταβάλλεται η κατ' αποκοπή μηνιαία πάγια αποζημίωση του άρθρου 16 παρ. 9 του ν. 2298/1995, ανερχόμενη σε 184,89 ευρώ, και χρηματικό ποσό προερχόμενο από τον ειδικό λογαριασμό 26281/6, ύψους 234,78 ευρώ μηνιαίως από το έτος 2001 και 316 ευρώ μηνιαίως από 1.5.2005.

Επί της εφέσεως του Δημοσίου εκδόθηκε η ήδη προσβαλλόμενη απόφαση. Με την απόφαση αυτή το Διοικητικό Εφετείο δέχθηκε ότι η επίμαχη παροχή χορηγήθηκε, αρχικώς, με σκοπό την εξομάλυνση των μισθολογικών διαφορών υπέρ των χαμηλομίσθων υπαλλήλων του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως και των λοιπών νομικών προσώπων

δημοσίου δικαίου, στην συνέχεια, όμως, με σειρά υπουργικών αποφάσεων (60 περίπου), εκδοθεισών σε σύντομο χρονικό διάστημα (κυρίως εντός του έτους 2002), η ως άνω παροχή χορηγήθηκε διαδοχικώς σε διάφορες κατηγορίες και ειδικότητες υπαλλήλων διαφόρων υπουργείων, οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως και νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, χωρίς να γίνεται διάκριση ως προς την φύση, το είδος και τις συνθήκες εργασίας τους. Με την χορήγηση της ανωτέρω παροχής, και μάλιστα σε σύντομο χρονικό διάστημα, σε μεγάλες και ανόμοιες μεταξύ τους κατηγορίες υπαλλήλων διαφόρων υπουργείων, οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως και νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, αδιακρίτως αν πρόκειται για χαμηλομίσθους ή όχι, εξέλιπε, τελικώς, κατά το Διοικητικό Εφετείο, ο βασικός λόγος (ενίσχυση χαμηλομίσθων υπαλλήλων) που θα δικαιολογούσε την χορήγησή της σε συγκεκριμένες μόνον κατηγορίες υπαλλήλων και κατέστη αντιθέτως κανόνας η χορήγησή της σε όλους ανεξαιρέτως του υπαλλήλους του στενού και ευρύτερου δημόσιου τομέα, αφού η ειδική αυτή παροχή απέκτησε πλέον τον χαρακτήρα επιδόματος που προσauξάνει τους μισθούς όλων των προαναφερομένων κατηγοριών. Ενόψει τούτων, το Διοικητικό Εφετείο έκρινε ότι η, κατ' εξαίρεση, μη χορήγησή της σε μερικές μόνον κατηγορίες δημοσίων υπαλλήλων συνιστά άνιση μεταχείρισή τους έναντι των υπολοίπων κατηγοριών, στις οποίες αυτή εχορηγείτο. Προς αποκατάσταση δε της διαταραχθείσης ισότητας θα πρέπει η εν λόγω παροχή να χορηγηθεί και σε όλους τους υπαλλήλους του δημοσίου τομέα, που δεν την έλαβαν. Περαιτέρω, κατά το Διοικητικό Εφετείο, η άνιση και αδικαιολόγητη δυσμενής αυτή μεταχείριση διατηρήθηκε και υπό την ισχύ του ν. 3205/2003, διότι ναι μεν με το άρθρο 28 παρ. 1 αυτού καταργήθηκαν από 1.1.2004 και εφεξής όλες οι εκδοθείσες κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 14 του ν. 3016/2002 κοινές υπουργικές αποφάσεις, ωστόσο η παροχή αυτή όχι μόνο διατηρήθηκε, με το άρθρο 24 παρ. 2 του ανωτέρω νόμου, ως προσωπική διαφορά, σε όλους τους υπαλλήλους στους οποίους είχε χορηγηθεί με τις κοινές υπουργικές αποφάσεις και συνέχισε να καταβάλλεται στους υπαλλήλους αυτούς προσauξάνοντας τις αποδοχές τους, αλλά με την νεώτερη διάταξη του άρθρου 2 παρ. 3 του ν. 3336/2005 χορηγήθηκε και σε όσους διορίστηκαν ή μετατάχθηκαν σε υπηρεσίες, στους υπαλλήλους των οποίων είχε χορηγηθεί η ίδια παροχή. Με τις σκέψεις αυτές το Διοικητικό Εφετείο κατέληξε στην κρίση ότι η ένδικη παροχή, ενόψει της μη συνδέσεως και συναρτήσεώς της προς τις πραγματικές μισθολογικές συνθήκες, υπό τις οποίες τελούσαν οι κατηγορίες των υπαλλήλων, για τις οποίες είχε θεσπισθεί, και της γενικότητας με την οποία χορηγήθηκε σε πλήθος κατηγοριών υπαλλήλων, χωρίς καμία περαιτέρω εξειδίκευση, αποτελεί προσauξηση μισθού, την οποία, κατά παράβαση της αρχής της ισότητας, δεν έλαβαν οι αναιρεσιβλήτοι. Για το λόγο αυτό, κατά το Διοικητικό Εφετείο, δεν μπορεί η επίμαχη παροχή να συμψηφισθεί με τις προαναφερθείσες πρόσθετες μισθολογικές παροχές, τις οποίες, όπως είχε προβάλει το Δημόσιο με την έφεσή του, ελάμβαναν οι ανωτέρω και οι οποίες, άλλωστε, «είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με το είδος και τις συνθήκες της παρεχόμενης από αυτούς εργασίας ως δικαστικών υπαλλήλων». Ενόψει τούτων το Διοικητικό Εφετείο, αφού δέχθηκε ότι η αξίωση των αναιρεσιβλήτων για το χρονικό διάστημα από 1.1.2003 έως 19.12.2003 είχε υποπέσει στη διετή παραγραφή, έκρινε ότι αυτοί δικαιούνται να λάβουν την επίμαχη παροχή για το χρονικό διάστημα από 20.12.2003 έως 31.12.2005, για το λόγο δε αυτό δέχθηκε εν μέρει την έφεση του Δημοσίου, μεταρρύθμισε την πρωτόδικη απόφαση και υποχρέωσε το Δημόσιο να καταβάλει σε καθένα από τους αναιρεσιβλήτους το ποσό των 4.294,20 ευρώ, νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής.

Η κρίση αυτή της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν είναι νόμιμη, διότι αφενός, με τα ανωτέρω δεδομένα που προκύπτουν από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, δεν συνέτρεχε η αναγκαία κατά νόμο προϋπόθεση για την χορήγηση της παροχής αυτής και στους αναιρεσιβλήτους, δικαστικούς υπαλλήλους, σύμφωνα με τα εκτεθέντα στην προηγούμενη σκέψη, εφόσον αυτοί ελάμβαναν πρόσθετες μισθολογικές παροχές, που υπερέβαιναν το ποσό των εκατόν εβδομήντα έξι ευρώ, και αφετέρου από την συνταγματική αρχή της ισότητας δεν

απέρρεε, πάντως, υποχρέωση της Διοικήσεως να επεκτείνει την χορήγηση στους δικαστικούς υπαλλήλους της επίμαχης παροχής, η οποία, σύμφωνα με την εξουσιοδοτική διάταξη, παρέχεται υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, μη εξομοιούμενη με μισθό, ανεξαρτήτως αν η παροχή αυτή χορηγείται παρανόμως σε άλλες κατηγορίες υπαλλήλων, δεδομένου ότι δεν μπορεί να θεμελιωθεί στη συνταγματική αυτή αρχή δικαίωμα των διοικουμένων και αντίστοιχη υποχρέωση της Διοικήσεως για την επέκταση μη νόμιμης δράσεως της Διοικήσεως, αδιαφόρως αν αυτή ασκείται με ατομικές ή κανονιστικές πράξεις. Συνεπώς, η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να αναιρεθεί, κατά τα βασίμως προβαλλόμενα με την κρινόμενη αίτηση.

Κατά την συγκλίνουσα γνώμη των Συμβούλων Δ. Μαρινάκη, Γ. Τσιμέκα, Π. Καρλή και Μ. Σταματελάτου, η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να αναιρεθεί, διότι η επίμαχη παροχή δεν είχε αποκτήσει τον χαρακτήρα επιδόματος που προσαυξάνει τον μισθό όλων των δημοσίων υπαλλήλων, εφόσον, όπως προκύπτει από τις εκκρεμείς ενώπιον των διοικητικών αρχών και των δικαστηρίων υποθέσεις (βλ. και το αναφερθέν ανωτέρω στη σκέψη 3 υπ' αριθ. πρωτ. 4704/9850/20.1.2009 έγγραφο), σε πολλές κατηγορίες υπαλλήλων του Δημοσίου και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου δεν είχε χορηγηθεί η εν λόγω παροχή.

9. Επειδή, ο Άρειος Πάγος, με τις υπ' αριθ. 574/2009, 946, 1723/2010, 306, 495/2011 αποφάσεις του Β1 Πολιτικού Τμήματος και 754/2010 του Β2 Πολιτικού Τμήματος, δέχθηκε ότι με την χορήγηση της επίμαχης παροχής σε μεγάλο αριθμό υπαλλήλων, που αφενός δεν πληρούσαν την προϋπόθεση της μη λήψεως προσθέτων μισθολογικών παροχών και αφετέρου ευρίσκονταν σε τελείως διαφορετικές μεταξύ τους εργασιακές συνθήκες, η παροχή αυτή απέκτησε τον χαρακτήρα μισθολογικής παροχής, που προσαυξάνει, χωρίς άλλη προϋπόθεση, τον μισθό όλων ανεξαιρέτως των υπαλλήλων του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, οι οποίοι αμείβονται σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις του μισθολογίου του προσωπικού της δημόσιας διοικήσεως. Ως εκ τούτου, κατά τις ανωτέρω αποφάσεις, κάθε υπάλληλος αμειβόμενος σύμφωνα με τις διατάξεις του μισθολογίου αυτού, δικαιούται, κατ' εφαρμογή της αρχής της ισότητας, να λαμβάνει ως τμήμα του μισθού του την ένδικη παροχή, την οποία μόνον από 1.1.2004 (έναρξη ισχύος του ν. 3205/2003) και εντεύθεν δεν δικαιούται να λαμβάνει ή λαμβάνει μειωμένη, εφόσον αποδειχθεί ότι ο συγκεκριμένος υπάλληλος λαμβάνει κάποια πρόσθετη μισθολογική παροχή σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 14 του ν. 3016/2002 ή του χορηγήθηκε κάποια νέα παροχή ή αυξήθηκε το κίνητρο αποδόσεως. Εξάλλου, με τις υπ' αριθ. 38 και 304/2011 αποφάσεις του Β1 Πολιτικού Τμήματος ο Άρειος Πάγος δέχθηκε ότι με την παράγραφο 3 του άρθρου 14 του ν. 3016/2002 ρητώς απαγορεύεται η χορήγηση της παροχής των εκατόν εβδομήντα έξι ευρώ σωρευτικώς με άλλες πρόσθετες μισθολογικές παροχές και ότι, ως εκ τούτου, υπουργική απόφαση, με την οποία είχε χορηγηθεί η ένδικη παροχή σε υπαλλήλους, υπό την προϋπόθεση ότι δεν λαμβάνουν προβλεπόμενη από άλλη διάταξη ειδική αμοιβή ή την λαμβάνουν μειωμένη, εκδόθηκε εντός των ορίων της εξουσιοδοτικής διατάξεως του ανωτέρω άρθρου 14, δεν αντίκειται δε στην αρχή της ισότητας για το λόγο ότι με άλλες υπουργικές αποφάσεις, που εκδόθηκαν με βάση την ίδια εξουσιοδότηση, χορηγήθηκε ολόκληρη η ένδικη παροχή σε άλλους υπαλλήλους του Δημοσίου, χωρίς να εξαρτάται η χορήγησή της από την μη χορήγηση άλλων προσθέτων μισθολογικών παροχών, διότι δεν νοείται ισότητα στην παρανομία. Ενόψει, όμως, της κατά τα ανωτέρω αναφερόμενης κυμαινόμενης νομολογίας του Αρείου Πάγου, η οποία εμφανίζεται σε πρόσφατες μάλιστα αποφάσεις των Τμημάτων του, δεν συντρέχει περίπτωση παραπομπής της υποθέσεως στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο, σύμφωνα με το άρθρο 100 παρ. 1 περ. ε' του Συντάγματος και το άρθρο 48 παρ. 2 του κυρωθέντος με το άρθρο πρώτο του ν. 345/1976 (ΦΕΚ Α' 141) Κώδικα περί του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου, προς άρση αμφισβητήσεως.

- 10. Επειδή**, περαιτέρω, το Δικαστήριο κρίνει ότι η υπόθεση δεν χρειάζεται διευκρίνιση ως προς το πραγματικό. Ενόψει τούτου, μετά την αναίρεση της προσβαλλομένης απόφασης κατά τα αναφερόμενα στην όγδοη σκέψη, το Δικαστήριο κρατεί την υπόθεση και εκδικάζει την από 11.1.2008 έφεση του Δημοσίου, δέχεται αυτήν, για τον εκτεθέντα επίσης στην όγδοη σκέψη λόγο, εξαφανίζει την υπ' αριθ. 2796/2007 απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης και απορρίπτει για τον ίδιο λόγο την από 20.12.2005 αγωγή των αναιρεσιβλήτων.
- 11. Επειδή**, το Δικαστήριο, εκτιμώντας τις περιστάσεις, επιβάλλει στους αναιρεσιβλήτους, συμμέτρως, την δικαστική δαπάνη του Δημοσίου για την κατ' αναίρεση δίκη, η οποία ανέρχεται σε χίλια τριακόσια ογδόντα (1380) ευρώ [460 ευρώ για τη σύνταξη του δικογράφου, 460 ευρώ για την συζήτηση ενώπιον του ΣΤ' Τμήματος και 460 ευρώ για την συζήτηση ενώπιον της Ολομελείας του Δικαστηρίου], και απαλλάσσει αυτούς από την δικαστική δαπάνη του Δημοσίου για τις ενώπιον των δικαστηρίων της ουσίας, κατ' έφεση και πρωτοβάθμια, δίκες.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Δέχεται την κρινόμενη αίτηση αναίρεσεως.

Αναιρεί την υπ' αριθ. 1342/2009 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης, κατά τα εκτιθέμενα στο αιτιολογικό.

Επιβάλλει στους αναιρεσιβλήτους, συμμέτρως, την δικαστική δαπάνη του Δημοσίου για την κατ' αναίρεση δίκη, η οποία ανέρχεται σε χίλια τριακόσια ογδόντα (1380) ευρώ.

Κρατεί την υπόθεση και δικάζει την από 11.1.2008 έφεση του Δημοσίου.

Δέχεται την έφεση.

Εξαφανίζει την υπ' αριθ. 2796/2007 απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης, κατά τα εκτιθέμενα στο αιτιολογικό.

Απορρίπτει την από 20.12.2005 αγωγή των αναιρεσιβλήτων.

Απαλλάσσει τους αναιρεσιβλήτους από την δικαστική δαπάνη του Δημοσίου για τις δίκες επί της εφέσεως και της αγωγής.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 12 Οκτωβρίου 2012

Ο Προεδρεύων Αντιπρόεδρος Η Γραμματέας

Κ. Μενουδάκος Μ. Παπασαράντη

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 2013.

Ο Πρόεδρος Η Γραμματέας

Κ. Μενουδάκος Μ. Παπασαράντη

ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

Εντέλλεται προς κάθε δικαστικό επιμελητή να εκτελέσει όταν του το ζητήσουν την παραπάνω απόφαση, τους Εισαγγελείς να ενεργήσουν κατά την αρμοδιότητά τους και τους Διοικητές και τα άλλα όργανα της Δημόσιας Δύναμης να βοηθήσουν όταν τους ζητηθεί.

Η εντολή πιστοποιείται με την σύνταξη και την υπογραφή του παρόντος.

Αθήνα,

Ο Πρόεδρος Η Γραμματέας